

Sadyk Hidaýat

Category: Hekaýalar, Kitapcy, Romanlar, Ýazyjy şahyrlaryň we alymlaryň terjimehaly

написано kitapcy | 22 январа, 2025

Sadyk Hidaýat

SADYK HIDAÝAT

Sadyk Hidaýat, Eýranyň häzirki zaman edebiýatynyň iň görnükli ýazyjysy.

■ Ömri we döredijiligi

Sadyk Hidaýat, 1903-nji ýylyň 17-nji fewralynda Tähranda dogulýar we bu ýerdäki fransuz liseýinde okaýar. 1925-nji ýylda okuwyna dowam etmek üçin Ýewropa gidýär. Ilki diş lukmanlygy bilen gyzyklananam bolsa, soňra bu pikirinden el çekýär. Dört ýyllap Fransiýada, Belgiýada bolandan soňra, Eýrana dolanýar.

Ilkinji hekaýalaryny Parijde ýazyp başlaýar. 1936-njy ýylda Hindistana gidýär, ol ýerde sanskrit dilini öwrenýär, buddizmi derňeýär we Buddanyň ýazgylaryny pars diline geçirýär.

Sadyk Hidaýat Guý de Mopassanyň, A.P.Çehowyň, Rilkeniň, Edgar Alan Ponyň, Frans Kafkanyň eserlerini çuňňur öwrenýär.

Ol öz döreden eserleri bilen eýran dilini we edebiýatyny häzirki zaman dünýä edebiýatynyň aýrylmaz bir bölegine öwürän ýazyjy hökmünde görülýär.

Sadyk Hidaýatyň iň meşhur eseri 1937-nji ýylda Bombeýde neşir edilen "Kör baýguş" romanydyr.

Bethoveni, Çaykowskini diňlemegi uçursyz halan we ölemen tirýekiligi bilen tanalan ýazyjy suratkeşlik bilen hem gyzyklanypdyr. Ol ölenden soňra çeken suratlary jemlenipdir. Onuň suratlary käbirlerine görä manysyzdyr, käbirlerine görä bolsa gelejegiň suratlarydyr.

Ölümini onuň 25 ýyllyk ýakyn dosty, ýazyjy Bozorg Alewi şeýle beýan edýär:

"1951-nji ýylyň 9-njy aprelinde otagyna girip, hemme ýerleri petikläp çykandan soňra, gaz plitasyny açypdyr... Ertesi gün ony görmäge gelen dosty, ýazyjyny aşhanada ýatan ýerinde görüpdür. Arassaja geýinen, saç-sakgaly syrylandy..."

Ýazyjy Parijiň "Per Laşez" gonamçylygyna jaýlanýar. Sadyk Hidaýatyň eserleri häzirki wagtda Ýewropadaky yslamçy gatlaklaryň ýiti tankytlaryny almagyny dowam edýär. Onuň birnäçe romanlary, aýratynam "Hajy aga", "Kör baýguş" romanlary 2005-nji ýylda Tähranda gurnalan XVIII Halkara kitap sergisinde görkezmek gadagan edildi.

■ Eserleri:

- 1). "Diriligine gömülen" ("Zindeh be-gur");
- 2). "Mongol kölegesi" ("Saýeh-ýe Moghol");
- 3). "Üç damja gan" ("Seh katreh khun");
- 4). "Alagaraňkylyk" ("Saýeh Rushan");
- 5). "Alewiýa Hanym";
- 6). "Baý Haw Haw";
- 7). "Kör Baýguş" ("Bûf-i kûr");
- 8). "Aýlak köpek" ("Sag-e Welgard");
- 9). "Hajy aga";
- 10). "Yslam kerweni" ("Karewane eslam");
- 11). "Sasany gyzy Perwin";
- 12). "Mazýar";
- 13). "Yspyhan- Jahanyň ýarysy" ("Esfehan nesf-e Jahan");
- 14). "Haýýamyň rubagylary";
- 15). "Ynsan we haýwan";
- 16). "Ölüm";
- 17). "Kafkanyň haty" we başgalar...

Ýazyjy şahyrlaryň we alymlaryň terjimehaly